

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) [www. economy.nayka.com. ua](http://www.economy.nayka.com.ua) | № 1, 2020 | 30.01.2020 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.1.64](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.1.64)

УДК 339.13:664.1

О. П. Красняк,
к. е. н., доцент, доцент кафедри маркетингу та аграрного бізнесу, Вінницький національний аграрний університет
ORCID ID: 0000-0003-1645-1431

С. Е. Амонс,
к.с.-г.н., доцент, доцент кафедри маркетингу та аграрного бізнесу, Вінницький національний аграрний університет
ORCID ID: 0000-0003-1193-2543

РИНОК ЦУКРУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

O. Krasnyak
PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Marketing and Agrarian Business,
Vinnitsia National Agrarian University

S. Amons
PhD in Agricultural Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Marketing and Agrarian Business,
Vinnitsia National Agrarian University

SUGAR MARKET: PROBLEMS AND PROSPECTS

У статті розглянуто сучасний стан та тенденції розвитку ринку цукру в Україні та світі. Здійснено огляд домінуючих тенденцій у сфері цукровиробництва, світового ринку цукру на основі чого узагальнено топ-6 країн-експортерів даного продукту. Проаналізовано тенденції експортно-імпортного обігу цукру, визначено особливості його виробництва та реалізації в Україні. Доведено, що колишній механізм управління вітчизняною цукровою галуззю залишається без належних змін і став непридатним для ринкової економіки; нова управлінська система ще не створена, в результаті має місце неконтрольоване і нерегульоване ринкове середовище, перенасичене іноземними товарами не завжди належної якості. Констатовано, що наразі відсутній необхідний пакет законодавчих актів, які б відповідали потребам конкурентного виробництва, враховували закони ринкових відносин. В Україні не сформовано науково-обґрунтовану державну економічну політику щодо бурякоцукрового виробництва та суміжних галузей, внаслідок цього держава втратила вплив та контроль за виробництвом та реалізацію цукру на внутрішньому та зовнішньому ринках. Окреслено ключові проблеми розвитку бурякоцукрового виробництва в Україні: відсутність регулювання ринку цукру, висока собівартість цукру, скорочення матеріально-технічного забезпечення бурякоцукрових господарств і цукрових заводів. Встановлено, що цукрова галузь, особливо її сировинна складова, вимагає пильної уваги, як з позиції стратегічного управління, так і з позиції тактичної модернізації, вдосконалення і підвищення стабільності її функціонування. У цьому, на наш погляд, першочергову роль повинна відігравати економічно виважена і

науково-обґрунтована політика використання науково-методичних розробок, яка виступить гарантом ефективності інноваційних заходів в галузі. Запропоновано внесення змін у механізм державного регулювання підкомплексу в напрямку поновлення довгострокового цільового програмування, квотування виробництва на тривалі терміни, запровадження прямого субсидування виробництва цукросировини, пільгового кредитування та сприяння залученню інвестицій.

The article examines the current state and trends of the sugar market in Ukraine and the world. The review of the dominant trends in the field of sugar production, the global sugar market, which summarizes the top 6 exporting countries of this product. The trends of export-import circulation of sugar are analyzed, the peculiarities of its production and sale in Ukraine are determined. It is proved that the former mechanism of management of the domestic sugar industry remains unchanged and has become unsuitable for a market economy; a new management system has not yet been created, resulting in an uncontrolled and unregulated market environment, oversaturated with foreign goods, not always of good quality. It is stated that at present there is no necessary package of legislative acts that would meet the needs of competitive production, they have taken into account the laws of market relations. In Ukraine, no scientifically substantiated state economic policy on sugar beet production and related industries has been formed, as a result, the state has lost influence and control over the production and sale of sugar in the domestic and foreign markets. The key problems of the development of sugar beet production in Ukraine are outlined: lack of regulation of the sugar market, high cost of sugar, reduction of logistical support of beet-cutting farms and sugar factories. It is established that the sugar industry, especially its raw material component, requires careful attention, both from the position of strategic management and from the point of tactical modernization, improvement and increase of stability of its functioning. In our view, an economically sound and scientifically sound policy of using scientific and methodological developments, which will guarantee the effectiveness of innovative measures in the industry, should play a paramount role. It is proposed to make changes to the mechanism of state regulation of the subcomplex in the direction of renewal of long-term targeted programming, quotas of production for long terms, introduction of direct subsidization of production of raw materials, preferential lending and promotion of attracting investments.

Ключові слова: цукровий буряк, цукор, ринок цукру, виробництво та споживання цукру, світовий ринок цукру.

Key words: sugar beet, sugar, sugar market, sugar production, sugar consumption and sugar world market.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Становлення аграрного ринку в Незалежній Україні бере свій початок ще з 1995 року з прийняттям Указу Президента України «Про заходи щодо реформування аграрних відносин». Проте формування ринкових відносин в аграрному секторі економіки України має свої особливості, що обумовлюють специфіку ведення реформ та їх тривалість.

Перехід аграрного сектора економіки до ринкових відносин потребує здійснення кардинальних змін в основних принципах функціонування системи державного регулювання виробничо-економічних процесів. Їх сутність полягає, з одного боку, у зменшенні всеохоплюючого впливу державного економічного механізму регулювання господарської діяльності галузей, значному послабленні втручання владних структур в економічні процеси, а з другого – у заміні існуючих в адміністративно-плановій економіці форм і методів на методи ринкової економіки [1].

Йдеться про чітке визначення функцій державних органів регулювання розвитку економіки на перехідному етапі. Адже тільки держава може забезпечити політичну й економічну свободу всім суб'єктам господарської діяльності, створити надійний механізм захисту населення країни від об'єктивного впливу стихії ринку та, як система політичної влади, може здійснити соціально-економічні реформи.

Наша держава – традиційно успішна аграрна країна. Для ефективного розвитку сільськогосподарського виробництва вона має всі необхідні передумови: потужний виробничий та ресурсний потенціал, потужні трудові ресурси, наявність сприятливих природно-кліматичних умов для ефективного ведення аграрного бізнесу. Протягом останніх років спостерігаються негативні тенденції в розвитку як цукрової галузі, так і буряківництва – провідної галузі сільського господарства. Зокрема, виникають проблеми в забезпеченні вітчизняних цукрових заводів сировиною, як наслідок – зменшення виробництва цукру, зростання оптових та роздрібних цін, створення штучного попиту на цукор та ін.

Основною проблемою, яку потрібно наразі вирішувати стосовно цукрової галузі - це пошук раціонального співвідношення елементів державного та вільного ринкового регулювання, з врахуванням умов функціонування та етапів формування і розвитку ринку цукру в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у розвиток теоретичних аспектів поняття ринку цукру та перспектив його розвитку зробили відомі вітчизняні та зарубіжні вчені: П.Т. Саблук [13], Т.М. Ярчук, М.Ю. Коденська [1], М.В. Роїк, Л.В. Дейнеко, Р.В. Боев, А.Г. Зельднер та ін. Проте питання вирішення проблем і розробки дієвих заходів щодо ефективного розвитку цукровиробництва залишається досить актуальним та дискусійним.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження кон'юнктури вітчизняного ринку цукру, характеристика світового ринку цукру із зазначенням основних країн-експортерів та імпортерів цукру, а також виділення основних проблем, що виникають від незадовільного функціонування вітчизняного ринку цукру та окреслення напрямів його подальшого ефективного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. У відродженні конкурентоспроможного бурякоцукрового виробництва в Україні істотне значення має формування на базі цукрових заводів та бурякосійних господарств інтегрованих систем із застосуванням механізму регулювання економічних інтересів учасників корпоративних об'єднань. За цих умов цукрові заводи мають виконувати не тільки функції переробних підприємств, а й здійснювати постачальницько-збутову діяльність по забезпеченню товаровиробників цукрової сировини технічними засобами, насінням, мінеральними добривами, хімічними матеріалами тощо. Вони повинні формувати маркетингові структури, вивчати потреби ринку в цукрі, здійснювати пошук можливостей для розширення внутрішнього і зовнішнього цукрових ринків [2].

Слід зазначити, що з переходом до ринкової економіки аграрного виробництва створюються більш реальні умови щодо активізації інтеграційних процесів у бурякоцукровому виробництві, які спрямовані на відродження цих галузей; удосконалення внутрішнього і зовнішнього ринків цукру; повернення Україні іміджу цукрової держави на світовому ринку. Проте глибока економічна кризова ситуація суттєво обмежила можливості для розширення інтеграційних процесів, призвела до занепаду вітчизняного буряківництва і як наслідок, відбулося зменшення майже втричі виробництва цукрової сировини.

Отже, колишній механізм управління цукровою галуззю залишається без належних змін і став непридатним для ринкової економіки; нова система ще не створена, в результаті виникло неконтрольоване і нерегульоване ринкове середовище, перенасичене іноземними товарами не завжди належної якості; наразі відсутній необхідний пакет законодавчих актів, які б відповідали потребам виробництва, враховували закони ринкових відносин; не сформовано науково-обґрунтовану державну економічну політику щодо бурякоцукрового виробництва та суміжних галузей; держава втратила вплив та контроль за виробництвом та реалізацію цукру на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Історія минулих століть почала повторюватися. В таких умовах виникає необхідність державного регулювання бурякоцукрового виробництва, починаючи з виробництва цукрової сировини і до виробництва цукру, оскільки він має велике народногосподарське значення для країни.

Слід зазначити, що держава робила спроби налагодити процес регулювання розвитку виробництва і реалізації цього стратегічного для України продукту. Так, Кабінетом Міністрів України прийнято 24 травня 1997 року постанову «Про регулювання ринку цукру» №490 [3], а 24 вересня того ж року постанову «Про забезпечення переробки цукрових буряків урожаю 1997 року» № 1063 [4]. Проте дії цих постанов не досягли мети, бо не було створено умов фінансування та кредитування товаровиробників, забезпечення гарантованих цін на їх продукцію. До того ж ціни не відповідали вимогам прибуткового виробництва і реалізації продукції. Було прийнято ще ряд постанов Уряду з приводу державного регулювання бурякоцукрового виробництва в Україні, зокрема «Про нарощування обсягів виробництва цукрових буряків та цукру у 1998 і 1999 роках» від 27 лютого 1998 року № 222 [5].

Однак, на наш погляд, дії цих постанов не врегулювали бурякоцукрове виробництво. Визначені директивним шляхом обсяги вирощування цукрових буряків і виробництва цукру не були в повній мірі забезпечені відповідними матеріально-фінансовими ресурсами, що спонукало до розробки і прийняття відповідного Закону. З цією метою розроблений і схвалений Верховною Радою України Закон «Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру». Ним визначені правові, економічні та організаційні засади державної політики щодо виробництва, експорту, імпорту, оптової та роздрібно торгівлі цукром.

Проектом Закону передбачене застосування квот «А», «В» і «С» у виробництві і збуті цукру. Квота «А» визначає максимальну кількість цукру для поставки на внутрішній ринок з 1 вересня поточного року до 1 вересня наступного року для задоволення внутрішніх потреб країни. Квота «В» формується відповідно до зобов'язань держави на експортні поставки за міжнародними договорами та поповнення в разі необхідності квоти «А». Граничні межі квот «А» та «В» визначаються щорічно Кабінетом Міністрів України і

розподіляються між цукровими заводами на конкурсній основі. Мінімальна ціна на цукрові буряки для виробництва цукру квоти «А» та «В», а також мінімальна ціна на цукор квоти «А» визначаються не пізніше 1 січня наступного року. При цьому ціни на цукрові буряки і цукор встановлюються на рівні, що забезпечує прибутковість їх виробництва [6].

На даний час, основним регулюючим актом ринку цукру є Закон України «Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру» [7], який фактично втратив свою актуальність, при тому, що цукор відноситься до категорії стратегічних продуктів, які забезпечують продовольчу безпеку нашої країни та є відповідно до Закону України «Про державну підтримку сільського господарства» – об'єктом державного цінового регулювання [8].

В Україні регулювання виробництва цукру здійснюється через квотування вирощування цукрових буряків, виробництва цукру переробними підприємствами, декларування наявності цукру, встановлення мінімальних цін та іншими економічними інструментами.

Майже всі країни-виробники бурякового цукру, зокрема країни Європейського Союзу, застосовують систему економічних механізмів державного регулювання ринку цукру, які включають насамперед квотування виробництва і реалізації цукру, гарантування цін на нього, регулювання зборів на ввезення цукру тощо.

Європейський Союз, після підписання угоди про вільну торгівлю між Україною та ЄС, надав можливість ввезення товарів українського виробництва на свою територію, враховуючи квотування. Для українських цукровиків надзвичайно важлива закріплена в угоді тарифна квота на цукор білий – 20 тис. тонн на рік. Попри не великий її розмір, наявність і заповнення цього показника дадуть змогу підтвердити якість вітчизняної продукції та її відповідність європейським стандартам, підвищити привабливість та конкурентоспроможність українського бурякоцукрового підкомплексу [13].

В даний час, в країнах Європейського Союзу зменшується кількість підприємств, які займаються переробкою цукрових буряків завдяки модернізації вже існуючих виробничих потужностей. Так, у Швеції з 15 цукрових фабрик залишилась одна, яка функціонує в складі датського концерну.

Статистичні дані свідчать, що протягом однієї години на цукровому заводі у німецькому місті Ерфурт надходить на переробку 740 т цукрових буряків, з яких за одну годину одержують 120 т цукру і 20 т меляси. За один рік на даному підприємстві виготовляють майже 300 тис. т. цукру. Підрозділи потужної інтегрованої компанії «Pfeifer & Langen» розміщені в багатьох країнах: Німеччині, Польщі, Румунії, Італії, Угорщині, Словенії, Чехії та Україні. Щорічно, як зазначають аналітики, переробні підприємства виготовляють 1 млн. тонн цукру. У наступному сезоні в ЄС посівна площа цукрових буряків зменшиться приблизно на 5,5% на користь альтернативних культур, які виростили в ціні, включаючи пшеницю [9].

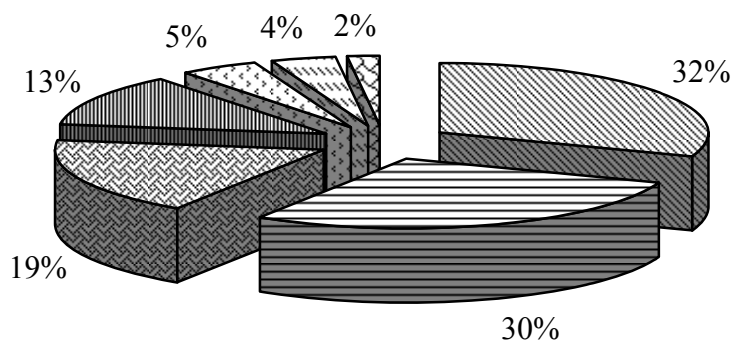
За оцінками USDA, опублікованими у листопаді поточного року прогнозується, що світове виробництво цукру у 2019/2020 МР оцінюється в 174,0 млн. тонн, що на 6,4% менше за показник попереднього маркетингового року. Сезон 2018/2019 МР став досить незвичним через декілька причин, однією з яких є те, що Індія вибилася в лідери по світовому виробництву цукру, витіснивши Бразилію, традиційного найбільшого світового виробника та експортера цукру, на друге місце.

За оцінками експертів, споживання цукру хоч і повільно, проте збільшується. Основними споживачами цукру залишаються країни Азії та Африки, включаючи Індію, де при виробництві більше 30 млн т цукру внутрішнє споживання складає 26 млн т, відповідно надлишки доводиться виводити на світовий ринок. У Китаї при виробництві 10 млн т цукру внутрішнє споживання складає 15 млн т. За останні 15 років загальний потенціал росту споживання в країнах Азії та Африки складає 2,5%. [10].

За даними німецького аналітичного агентства F.O. Licht, яке опублікувало 19.07.2019 р. на своєму сайті прогноз, світовий ринок цукру у 2020-2021 маркетингових роках може виявитися в значному дефіциті – на рівні 4,6 млн. тонн після меншого дефіциту - близько 4,2 млн. тонн у 2019/20 рр. Надалі очікується, що ринок повернеться до більш збалансованої ситуації, і запаси знову виростуть. У своєму прогнозі на 2024/2025 рр. аналітики F.O. Licht прогнозують, що світове виробництво цукру може скласти близько 200 млн. тонн, зростання у порівнянні з 184 млн. тонн, у 2018/19 г, а споживання також зросте до 200 млн. тонн у порівнянні з 185 млн. тонн у 2018-19 маркетинговому році [11].

Світовий ринок цукру переходить у фазу дефіциту, що має забезпечити більш сприятливі умови для виробників. Очікується, що після досягнення ринком рівноваги в 2021/2022 МР баланс знову стане профіцитним. У 2024/2025 МР світове виробництво цукру може скласти близько 200 млн т, зростання, в порівнянні з 184 млн т у 2018/2019 МР, а споживання також зросте до 200 млн т, у порівнянні з 185 млн т у 2018/2019 МР.

За даними аналітичної служби Sucden, світове виробництво цукру із цукрових буряків та цукрової тростини у 2018/2019 маркетинговому році в цілому склало 185,9 млн. тонн (рис.1).

■ Індія ■ Бразилія ■ ЄС ■ Тайланд ■ США ■ Німеччина ■ Польща

Рис. 1. Основні світові виробники цукру в 2018/2019 МР

Джерело: розроблено на основі даних [9]

Досвід зарубіжних країн переконливо свідчить, що через державне регулювання ринку цукру можна вирішити проблему відродження вітчизняного бурякоцукрового виробництва, відновити втрачені позиції України на світовому ринку цукру.

Виробництво цукру в Україні протягом останніх трьох років демонструвало тенденцію зменшення, досягнувши у 2018/2019 МР значення 1,82 млн. тонн це на 10 % менше попереднього сезону, причиною скорочення виробництва цукру в 2018/2019 маркетинговому році стала низька якість сировини, скорочення площ на 12% під посівами цукросировини. Аналітики ринку стверджують, що попри прогнозований світовий дефіцит на ринку в 2019/2020 МР, виробництво цукру в Україні зменшиться до 1,4-1,6 млн т, а посівні площі скоротяться на 11% - до 250 тис. га.

На сьогодні найбільшими вітчизняними виробниками цукру залишається Вінницька область, виробивши 424 тис. тонн, Тернопільська область – 227 тис. тонн, Полтавська область – 222,5 тис. тонн цукру.

Серед підприємств виробників цукру на першому місці ПрАТ «ПК Поділля» Крижопільський цукровий завод переробивши 1248 тис. тонн цукрових буряків отримав 170 тис. тонн цукру, Друге місце – ТОВ «ПК Зоря Поділля» Гайсинський цукровий завод виробив 120 тис. тонн цукру переробивши 940 тис. тонн цукрових буряків. До трійки лідерів увійшов ТзОВ «Радехівський цукор», він виготовив 108 тис. тонн цукру переробивши 940 тис. тонн сировини (табл.1) [12].

Таблиця 1.

Динаміка виробництва цукру в Україні, тис. тонн

№ з/п	Виробники	Перероблено цукрових буряків	Вироблено цукру
1	ПрАТ «ПК Поділля» Крижопільський цукровий завод	1248,73	170,97
2	ТОВ «ПК Зоря Поділля» Гайсинський цукровий завод	940,74	120,80
3	ТзОВ «Радехівський цукор» Радехівське виробництво	802,39	108,49
4	ТзОВ «Радехівський цукор» Чортківське виробництво	636,39	88,36
5	ТзОВ «Радехівський цукор» Хоростківське виробництво	571,56	78,97
6	Філія «Яреськівський цукровий завод»	500,96	77,12
7	ПАТ «Гнідавський цукровий завод»	457,66	71,73
8	ТОВ «Наркевицький цукровий завод»	505,74	70,12
9	ПАТ «Саливонківський цукровий завод»	521,49	67,75
10	Філія Жданівський цукровий завод	411,61	58,17

Джерело: проаналізовано на основі даних [10]

За 11 місяців 2019 року було поставлено за кордон тільки 230 тис. т українського цукру, що майже вдвічі менше ніж за аналогічний період минулого року, і на даний момент виробники знаходяться на позиції «вичікування», тобто розраховують на збільшення ціни на цукор на світових біржах для нарощування обсягів власного експорту продукції.

Баланс попиту та пропозиції на ринку цукру України свідчить, про тенденцію зниження обсягів виробництва цукру, фонду споживання (табл. 2).

Таблиця 2.
Баланс попиту та пропозиції цукру в Україні, тис. тонн

Показники	Маркетингові роки		
	2017/2018	2018/2019	2019/2020 (прогноз)
Виробництво цукру*	2140	1900	1400
Залишок на початок періоду	242	439	478
Фонд споживання (внутрішній ринок) *	1395	1370	1260
Експорт	560	587	269
Залишок на кінець періоду	429	320	250

* Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя та тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях

Джерело: проаналізовано на основі даних [10]

Обсяги експорту цукру у 2018/2019 МР в порівнянні з 2017/2018МР скоротилися на 2%. Виходячи з показників, цукру вистачає для забезпечення внутрішньої потреби та для реалізації зовнішньоекономічних контрактів. Серед компаній провідним експортером цукру в 2018 році став ТОВ «Радехівський цукор», сформувавши 24% загального експортного обсягу цукру (рис. 2).

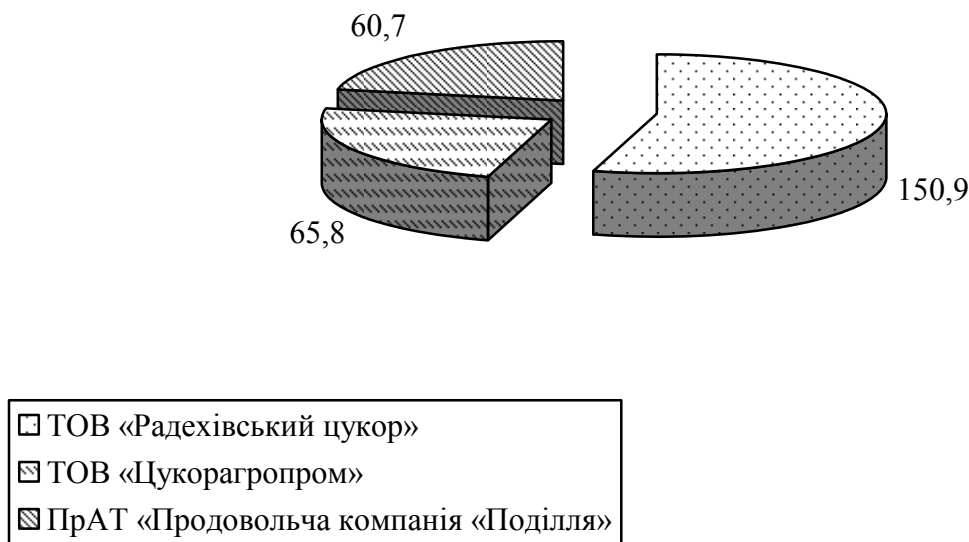

Рис. 2. Основні компанії – експортери цукру України в 2018/2019 МР, тис. тонн

Джерело: розроблено на основі даних [9]

Друге місце за обсягом експорту з часткою 18% - ТОВ «Цукорагропром». До трійки лідерів також увійшов ПрАТ Продовольча Компанія «Поділля», частка якого становила 15,5% загального експортного обсягу цукру з України.

Виходячи з науково обґрунтованої норми споживання цукру на одну особу (кг), за пропозицією Мінекономіки України пропонується встановлення квоти поставки цукру на внутрішній ринок (квота «А») на період маркетингового року з 1 вересня 2018 року по 1 вересня 2019 року в обсязі 1600 тис тонн. Встановлений обсяг поставки цукру враховує його внутрішнє виробництво з вітчизняної сировини, імпортованого цукру-сирцю та можливий імпорт продукції закордонного виробництва [6].

Цінове регулювання цукру відбувається шляхом встановлення мінімальних цін. Відповідно до постанови Кабміну від 11 квітня 2012 року №290 «Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру та цукрових буряків у період з 1 вересня 2018 року до 1 вересня 2019 року» затверджено мінімальні ціни (без урахування ПДВ) на цукрові буряки 753,04 грн/т та цукор білий 10907,61 грн/т. Якщо мінімальна ціна на цукрові буряки відносно попереднього сезону майже не змінилася (633,1 грн/т), то на цукор зросла на 1735,04 грн, або на 14,7%.

Реалізація цукру за цінами нижче офіційно визначеного рівня передбачає накладення штрафних санкцій на суб'єктів ринку. Виходячи з цього, Національна асоціація цукровиків України ініціює прийняття

змін до чинної урядової постанови з тим, щоб привести мінімальний рівень цін на цукор у відповідність до кон'юнктури внутрішнього ринку [12].

Існуюча система регулювання ринку цукру в Україні значною мірою копіює підходи, що застосовувались у країнах ЄС до реформи 2006 року. Але вона не враховує специфічних особливостей нашої держави. Неналежне виконання передбачених заходів щодо підтримки вітчизняних виробників, відсутність фінансових ресурсів, неефективний механізм розподілу квот, тіньові схеми реалізації та імпорту не сприяють підвищенню ефективності цукробурякового виробництва і стабілізації ринку цукру.

Нагальною є необхідність внесення змін у механізм державного регулювання підкомплексу в напрямку поновлення довгострокового цільового програмування, квотування виробництва на тривалі терміни, запровадження прямого субсидування виробництва цукросировини, пільгового кредитування та сприяння залученню інвестицій.

І останнє по даному питанню. Збільшення виробництва цукрових буряків та українського цукру, підвищення доходності цукрового буряківництва можливе лише при значному зростанні їх урожайності. У сучасних умовах господарювання серед факторів, які сприяють цьому, найбільше значення має забезпеченість аграрних підприємств засобами виробництва, в тому числі, високоякісним вітчизняним насіннєвим матеріалом [15].

Висновки з цього дослідження. Проведений аналіз показав, що основні аналітичні показники ринку цукру в Україні та світі піддаються коливанням. Світове споживання цукру хоч і повільно, проте збільшується. Основними споживачами цукру залишаються країни Азії та Африки, включаючи Індію.

Регулювання ринку цукру в Україні здійснюється відповідно до стримуючих інструментів через квотування вирощування буряків, виробництва цукру заводами, декларування наявності цукру, встановлення мінімальних цін та іншими інструментами.

Виявлено реальний стан та можливості перспективного розвитку бурякоцукрового підкомплексу, що базуються на нарощуванні масштабів виробництва, підвищенні урожайності, вирішенні проблем підвищення ефективності його функціонування.

Основний закон «Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру», що регулює ринок цукру, не містить визначених цілей регулювання та індикаторів вимірюваності ефективності регулювання ринку цукру в цілому.

Список літератури.

1. Коденська М.Ю., Сегеда С.А. Закономірності розвитку аграрно-промислового виробництва та ефективність його функціонування. *Економіка АПК*. 2018. № 6. С. 30–39.
2. Красняк О.П. Методичні підходи дослідження інтеграційних процесів в бурякоцукровому підкомплексі та структури ринку цукру. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. № 5(1). С. 36–41.
3. Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру : Закон України від 15 трав. 2003 р. № 758. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/758-14> (дата звернення: 18.10.2019).
4. Про забезпечення переробки цукрових буряків урожаю 1997 року : Закон України від 24 вер. 1997 р. № 1063. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show> (дата звернення: 22.10.2019).
5. Про нарощування обсягів виробництва цукрових буряків та цукру у 1998 і 1999 роках : Кабінет Міністрів України Постанова від 07 жовт. 1997 р. № 758. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show> (дата звернення: 22.10.2019).
6. Про державне регулювання виробництва цукру та цукрових буряків у період з 1 вересня 2017 р. до 1 вересня 2018 року : Кабінет Міністрів України Постанова від 19 січ. 2017 р. № 22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/22-2017> (дата звернення: 22.10.2019).
7. Про визнання таким, що втратив чинність, Закону України «Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру» : Закон України від 04 вер. 2018 р. № 2518-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show> (дата звернення: 26.10.2019).
8. Про державну підтримку сільського господарства України : Закон України від 15 серп. 2018 р. № 1877-15. URL: <https://zakon.help/law/1877-IV/edition15.08.2018> (дата звернення: 15.11.2019).
9. Цукровий тиждень у цифрах. *Національна асоціація цукровиків України* : URL: <http://www.ukrsugar.com/uk/post/nordzucker-investue-100-mln-evro-v-virobnictvo-cukru-v-svecii> (дата звернення: 15.11.2019).
10. Листопадовий звіт (2019 р.) USDA по виробництву цукру в світі і окремих країнах у 2019/20 МР. *Науково-практичний центр цукробурякового виробництва*: веб-сайт. URL: <http://sugarua.com/ua/main/lists/5129> (дата звернення: 18.11.2019).
11. Світовий ринок цукру може опинитися в дефіциті. *УКРИНФОРМ* : веб-сайт. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2750680-svitovij-rinok-cukru-moze-opinitisa-v-deficiti-prognoz.html> (дата звернення: 14.12.2019).
12. Другий рік України у СОТ: тенденції у зовнішній торгівлі товарами та аналіз виконання зобов'язань / Кобута І. та ін. ; за ред. Марчіна Свенціцькі. Київ : Аналітично-дорадчий центр Блакитної стрічки, 2010. 80 с.
13. Саблук П.Т., Коденська М.Ю. Цукробурякове виробництво України: проблеми відродження, перспективи розвитку : монографія. Київ : ННЦ ІАЕ, 2007. 390 с.

14. Ярчук Т.М. Перспективи та наслідки ринку цукру в Європейському Союзі. *Цукор України*. 2010. № 2. С.14–20.

15. Калетник Г.М., Старосуд В.І., Амонс С.Е. Організаційно-економічні засади підвищення ефективності виробництва насіння цукрових буряків. *Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики»*. 2017. №10 (26). С.7–23.

References.

1. Kodenska, M.Yu. and Segeda, S.A. (2018), “Regularities of development of agro-industrial production and efficiency of its functioning”, *Ekonomika APK*, vol. 6, pp.30-39.

2. Krasnyak, O.P. (2017), “Methodical approaches of research of integration processes in a sugar-beet subcomplex and structure of market of sugar”, *Ekonomika. Finansy. Pravo.*, vol. 5(1), pp.36-41.

3. Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine “On State Regulation of Production and Sale of Sugar”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/758-14> (Accessed 30 Dec 2019).

4. Verkhovna Rada of Ukraine (1997), The Law of Ukraine “On providing of processing of sugar beets of harvest of 1997”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/1063-97-%D0%BF> (Accessed 30 Dec 2019).

5. Cabinet of Ministers of Ukraine (1997), Resolution “About the increase of production of sugar beets and sugar volumes in 1998 and 1999”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show> (Accessed 30 Dec 2019).

6. Cabinet of Ministers of Ukraine (2017), Resolution “About government control of production of sugar and sugar beets in a period from September, 1 in 2017 to September, 1, 2018”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/22-2017> (Accessed 30 Dec 2019).

7. Verkhovna Rada of Ukraine (2018), The Law of Ukraine “On government control of production and realization of sugar”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show> (Accessed 30 Dec 2019).

8. Verkhovna Rada of Ukraine (2018), The Law of Ukraine “On state support of agriculture of Ukraine”, available at: <https://zakon.help/law/1877-IV> (Accessed 30 Dec 2019).

9. National Sugar association of Ukraine (2019), “A saccharine week is in number”, available at: <http://www.ukrsugar.com/uk/post/nordzucker-investue-100-mln-evro-v-virobnictvo-cukru-v-svecii> (Accessed 30 Dec 2019).

10. Research and practice center of sugar beet production (2019), “November report of 2019. USDA on the production of sugar in the world and separate countries in 2019/20 MP”, available at: <http://sugarua.com/ua/main/lists/5129> (Accessed 30 Dec 2019).

11. UKRINFORM (2019), “World market of sugar can appear in a deficit”, available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2750680-svitovij-rinok-cukru-moze-opinitisa-v-deficiti-prognoz.html> (Accessed 30 Dec 2019).

12. Kobuta, I. (2010), *Drugi rik Ukraina u SOT: tendentsii u zovnishnii torgivli tovaramy ta analiz vykonannia zoboviazan* [Second year Ukraine in WTO: tendencies in foreign trade commodities and analysis of fulfilling commitment], Analitichno-doradchyy tsentr Blakytynoyi strichky, Kyiv, Ukraine.

13. Sabluk, P.T. and Kodenska, M.Yu. (2007), *Tsukroburiakove vyrobnytstvo Ukrainy: problemy vidrodzhenia, perspektyvy rozvytku* [Sugar beet production in Ukraine: problems of revival, prospects for development], NNTS IAE, Kyiv, Ukraine.

14. Yarchuk, T.M. (2010), “Prospects and consequences of the sugar market in the European Union”, *Tsukor Ukrainy*, vol. 2, pp.14-20.

15. Kaletnik, G.M. Starosud, V.I. and Amons, S.E. (2017), “Organizational and economic principles of increasing the efficiency of production of sugar beet seeds”, *Vseukrainskyi naukovo-vyrobnychiy zhurnal «Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky»*, vol. 10(26), pp.7-23.

Стаття надійшла до редакції 13.01.2020 р.